

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi Nr. 1/a
 —
INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Dreptul popoarelor în Elveția.

II.

După cum vedem, e cât se poate de simplă legea dreptului de limbă în Elveția, poate prea simplă pentru noi, cari ne-am obicinuit să construim formule naționale complicate. Dar pe Elvețieni îi satisface, atât în ce privește ordinea vieții lor publice, cât și apărarea intereselor lor naționale — și la urmarurilor de lucrurile acestea este vorba. Ori cât de simplă ar părea legea aceasta a limbii — totuși te lasă să tragi o serie de concluzii generale, cari nu vor fi nici pentru noi lipsite de interes:

1. Elveția nu are, după cum vedem, o limbă unitară de stat. Fiindcă Elveția este un stat federal pronunțat și fiindcă sfera de activitate a cărmuirii centrale este foarte strâmtă, poate că tocmai din cauza aceasta se simte lipsa aceasta cu atât mai puțin.

Mai departe trebuie să luăm în considerare că în practică, cel puțin factice, se vorbesc numai două limbi. Judecătoria supremă a statului este chiar și în urma legii bilingvă, în adunarea parlamentară însă se folosesc Italienii de obicei de limba franceză, iar Reto-Romanii de cea germană. Trebuie să se ia în considerare că e vorba de două limbi culte, cu valoare identică, limbi, pe cari le pricepe aproape toți membrii parlamentului — astfel nu iese la iveală atât de pronunțat lipsa unei limbi unitare de stat și a unei limbi de comunicație. Ar fi însă foarte ne-la-locul său să generalizezi această stare de lucruri și să aplici exemplul elvețian în alte referințe. (? — trad.)

2. Pe lângă tot liberalismul național nu există în Elveția ceea ce se înțelege într'alte locuri adesea sub „întreaga îndreptățire a tuturor limbilor”. Numai limba germană și franceză sunt ridicate pe aceeași treaptă. Deja limba italiană, care și ea e „limbă națională”, este în fața judecătoriei, în planul al doilea, față de cele două limbi principale. Reto-romana nici nu este „limbă națională”; chiar și în cantonul Graubünden, unde Romanii fac aproximativ 40% din populație, chiar și acolo are limba germană o situațiune pronunțat privilegiată, în urma legii și mai cu seama în urma învoirii benevole a Reto-Romanilor, cari se folosesc de obicei, în administrație, când au de lucru cu autoritățile cantonului, de limba germană.

3. Tot așa de puțin este în Elveția vorba despre un drept egal al limbii în toate părțile, în sensul, că fiecare Elvețian să poată pretinde în oricare localitate din Elveția să fie ascultat în limba sa, și alte de acestea. Prin întreg dreptul elvețian privitor la limbă trece ca un fir roșu principiul, că în cantoane, cercuri și comune unde locuiesc cetățeni, cari vorbesc o singură limbă, să și domnească această limbă în oficiile publice, în școli și la judecătorii, iar în cantoane cu mai multe neamuri s'au îngrijit autoritățile, ca fiecare neam să fie pe deplin îndreptățit. Dar și aici se restrânge această împărțire în mai multe limbi numai în relațiile între autoritățile superioare și subalterne, între reprezentanțele cantonale și comunale. Nici vorba nu e ca d. e. un italian din Graubünden să aibă dreptul să ceară în fiecare localitate a Graubünden-ului o pertractare italienească. Deoarece fiecare comună își are limba administrativă proprie

și fiindcă limba comunei este totodată și limba judecătorească în instanța cea mai de jos, urmează că un italian din Graubünden are să vorbească nemțește într'o comună germană, chiar și a cantonului propriu, sau că poate fi ascultat cu ajutorul tâlmaciului.

Nu-i vorba, severitatea aceasta a dreptului elvețian, se atenuază foarte mult în urma unui liberalism cât se poate de mare, în privința limbii. Cunoașterea a cel puțin celor două din limbile principale este atât de răspândită în întreaga Elveția, încât există, relativ, foarte puțini Elvețieni, cari să priceapă numai ceva nemțește și franțuzește. În general, a ajuns Elvețianul, chiar și în urma circulației străinilor, care-i aduce venituri bune, nu numai la o cunoaștere a mai multor limbi, ci chiar și la o condescendență foarte mare în privința limbii. Faptul acesta, firește, că n'a rămas fără de urmări și asupra organizării limbilor în privința legăturilor oficiale și judecătorești. Mai cu seamă a ușurat stabilirea limbii în școală, deoarece fiecare Elvețian consideră învățarea unei alte limbi drept o mană cerească și nici decât drept un dezastru național.

Ca o ușurare evidentă pentru rezultatul acesta al relațiilor între neamuri este a se considera lipsa birocratiei, al cărei nerv de viață este formalismul. Deoarece nu cunoaște Elveția birocratia, nici n'are puțința să cunoască formalismul lingvistic, — nu cunoaște, prin urmare, nici conflictele de limbă, cari s'au sădit și au crescut artificial într'alte locuri. Funcționarii aleși sunt de obicei localnici, iar invasiuni în masă de funcționari, cari vorbesc altă limbă, nu există, deoarece comunele și cantoanele au o auto-

La anticar . . .

De Al. Ciura.

Un ziar francez aduce în discuție o chestie foarte interesantă la care nu ne putem gândi fără oarecare emoție.

E vorba, nici mai mult nici mai puțin, decât de excluderea vechilor eroi ai anticității și înlocuirea lor cu eroii actualului războiu mondial.

Tot ce au învățat până acum elevii despre pildele de eroism din trecut, sunt abia chipuri palide, în comparație cu sforțările supra-omenești, ce se înfăptuiesc acum, pe tot cuprinsul bătrânei Europe, până dincolo de Caucaș și până pe tărmlul arid al Lybiei de odinioară...

Și așa, eroii de demult, ce se așezaseră atât de liniștiți în tronurile lor de fildeș, cu mutră gravă și solemnă, pentru a fi admirați de posteritate, vor fi necesități a se coborî de pe pedestalele înalte și a se retrage într'un ungher obscur, unde vor petrece ca pensionari modești — zilele ce li-le va mai rândui memoria atât de ingrată a posterității.

Leonida cu cei trei sute de viteji dela Thermopylae, falangele biruitoare dela Marathon și Salamina se vor retrage binișor în întuneric, când vor lua seamă, că băeților nu li se mai pomenește în școli de glorioșii lor strămoși,

cei asemenea zeilor: dumnezeescul Achill, Agamemnon cel departe stăpânitor, vicleanul Ulyse, înfricoșatul Ajax...

Tot asemenea își vor lua calabălăcul și vitejii de pe malul blondului Tibru: Muciu Scaevola, Horațiu Cocle, Horații, Scipionii, până încoace la divii împărați, ce au sgduit o lume întreagă, cu zângănitul spadelor de oțel, și au întunecat soarele, cu săgețile lor șuerătoare...

Se vor retrage și ei, în umbra primitoare a necunoscutului din care au răsărit, după ce au strălucit atâtea veacuri în ochii posterității admiratoare.

Se vor retrage fără induioșare și fără mahnire, asemenea umbrelor, ce se strecoară pe Câmpiile Elisee.

Pot trece și ei în împărăția uitării, cum au trecut puternicii lor zei, ce ocărnuiau pe vremuri, cerul și pământul: Joe, adunătorul de nouri, Apollo departe — săgetătorul, Venerea cea născută din spuma mării, neprihănită Minerva, Neptun, stăpânitorul mărilor și — fiul Enea, abătut pe tărmlul lavinian, după atâtea rătăcirii și suferințe...

E soarta comună a măririi pământene, ca și a astrilor rătăcitori: să strălucească o vreme, și apoi să dispară în neant!

Nu e nimic nou în soarta vitregă a eroilor vechi.

Lumea trece prin atâtea prefaceri; vremile de azi au caracterul unui cataclism uriaș — încât nu e mirare, dacă nu mai avem chef pentru eroii anticității, când ne gândim la aceea ai zilelor noastre.

Imaginile zguduitoare se succedeză azi cu atâtea vehemență în creerul nostru surmenat, încât nu e mirare dacă cele vechi se întunecă, alături de noile și impulsive emoții ale zilelor noastre.

Azi mor zilnic o sută și o mie de Horații Cocles, apărând podurile dela Nistru și Strij până jos la Isonzo; iar suferința lui Muciu Scaevola dispăre în fața eroilor, ce degeră la înălțimi de mii de metri, cu arma în mână...

Eroii anticității aveau măcar prilejul de a-și dovedi eroismul ajungând să se măsoare cu dușmanul în luptă dreaptă. Forța lor musculară, curajul personal avea deplin teren de validitate. Astăzi însă, când tehnica modernă a născocit atâtea mijloace de distrugere, eroismul personal dispăre; azi se luptă masele, mai bine zis: comandantii dela masa verde, cari mișcă masele ca pe niște pioneri fără voință, pe o uriașă tablă de șah.

Vitejia personală a luptătorilor azi dispăre cu totul, în fața multiplelor piedeci, mai totdeauna invizibile.

Se luptă azi în văzduhul și dedesuptul tărmlului. Poți să fi cel mai viteaz și cel mai voi-

nomie desăvârșită. Un grup național, care ar avea — eventual — dorința să-și exporteze în masă proletariatul intelectual peste care dispune în plus, în cantoane și comune cu limbă străină — n'ar avea puțința să săvârșească așa ceva. Acolo, unde s'au născut astfel de posibilități, ca pe la sfârșitul anilor 90, când cu statificarea căilor ferate, s'au arătat și în Elveția fenomenele concurenței naționale, cu svâcirile ei și cu plângerile în privința favorizărilor naționale, la aplicarea în funcțiuni. Firește, conflictele acestea, foarte sporadice, s'au aplanat repede. Dar exemplul acesta ne arată cum *sporește vrajba națională cu creșterea centralismului și cu creșterea birocratismului, care este strâns legat cu centralismul — cum, în schimb, își pierde posibilitatea de a se valida dacă există autonomia.*

La urma-urmei însă nu se înăsprește problema națională în Elveția și nu are ca consecință alte complicații încurcate, în urma aspirațiilor dreptului de stat. Francezul elvețian se ține strâns, în toate relațiile sale culturale, de Franța, după cum Germanul elvețian este o bucată din marele popor german, ca cugetare, ca simțământ, fie el artist, poet sau învățat. Politicește gândește și simțește atât unul cât și celalalt numai ca elvețian. Politicește nu este nici german, nici francez, ci elvețian, „confederée”, și ar respinge cu indignare ideea să pună în joc interesele de viață ale statului său din motive naționale-politice. Faptul acesta s'a putut constata și în decursul războiului de față. Pentru o clipă se părea că lupta grozavă între germanism și romanism nu va trece fără de urme în Elveția. Francezii au cerut ca statul să se declare pentru antantă, până când mulți Germani n'au ascuns de loc simpatiile lor politice pentru Germania. Se părea că un conflict este inevitabil — și totuși nu s'a dat, fiindcă Elvețienii au recunoscut marea primejdie, care ar zăcea în abandonarea neutralității lor — și și-au jertfit simpatiile lor naționale de dragul iubirii față de patria lor comună.

Elveția nu cunoaște irredentism și aceasta a facilitat mult aplanarea divergențelor naționale și totodată și chestia limbei oficiilor

publice. Lipsa aceasta de irredentism a adus cu sine că nici nu s'au putut naște conflicte grave.

Ar fi de sigur o mare greșală politică, dacă ai susține, că economul Elveției s'ar putea decopia, pur și simplu, pentru o organizație națională între alte împrejurări. Relațiile sunt în Elveția altfel, într'adevăr, și — să o spunem numai pe față, sunt mult mai simple stările și mai favorabile, decât sunt într'alte locuri: altele sunt gradațiile culturale între neamuri, toate relațiile politice sunt altele, dezvoltarea istorică este alta. Cu toate acestea ar fi o greșală tot atât de mare să lași să treacă pe lângă tine, fără să-ți dai vre-o atenție, exemplul frumos al Elveției. Nici înțelegerea din Elveția în privința limbei n'a isvorit așa, fără de nici o luptă și fără de greutate. Multe câte le avem ca prototip în Elveția, merită și pot foarte bine să fie aplicate corespunzător și în mijlocul unor referințe schimbate.

Înainte de toate însă ne învățăm exemplul elvețian una: *cel mai puternic stimul al unei înțelegeri naționale este adevărata iubire față de patria comună*”.

Femeile române.

Când apare al doilea anuar al Ununii.

Arad, 5 Noembrie 1915.

Primum anuarul al doilea al „Uniunii femeilor române din Ungaria”. Ne aduce informațiile despre decursul congresului al doilea ținut la Sibiu în 1914 la 8—9 Iunie și despre activitatea reuniunilor asociate dela acest congres până astăzi. Citind paginile frumoase ale anuarului constatăm cu mulțumire că Uniunea și-a îndeplinit rolul cel mai echitabil față de împrejurările triste create de războiu punându-se în serviciul carității publice. Apelul distinsei doamne *Maria B. Baiulescu* lansat la timp, prin care se solicita atenția femeii române asupra datoriei zilelor de astăzi n'a rămas fără ecou, ci vedem că doamnele din diferitele reuniuni l-au satis-

nic — și o bombă asvârlită dintr'un Zeppelin te fărâma în bucăți, chiar în clipa, când luai hotărârea, de a lupta ca un erou, până la cea din urmă suflare. Sute și mii de soldați porniți la asalt, răsbătând cu încordări supraomenești prin obstacolele de sârme, în clipa celui mai înalt act de eroism, când sunt abia la o sută de pași de tranșeele dușmane — zboară în vânt în clipa, când comandantul inamic apasă butonul terenului subminat...

Cari din eroii anticității pot sta alături de sforțările titanice ale aviatorilor de azi, ce se ridică la mii de metri, pentru a îndeplini slujba de observație, prin ploaia de gloante ce le suieră pe la ureche? Și acolo sus; dincolo de sborul vulturilor mândri, se pomenesc față în față cu un aviator inamic — și se pornește înfricoșatul duel aerian, cu un singur secundant, ce rânjește plictisit de atâta măcel: Moartea.

Eroii anticității au fost mari, pentru că au avut prilej de a-și manifesta vitejia individuală și — mai ales — pentru că au avut scriitorii entuziaști, cari le-au perpetuat amintirea.

Ei au fost ridicați pe pedestale înalte și au tronat veacuri de-a rândul în ochii posterității.

E vremea să se coboare acum, lăsând locul altor eroi — sânge din sângele nostru — pe cari i-am văzut trăind alături de noi, și prăbușindu-se apoi în revărsarea îngrozitoare a Gheenei moderne...

Să le păstrăm deci amintirea scumpă, după vrednicie.

Să scriem numele lor, cu slove de aur pe pereții școlilor și ai bisericilor noastre, ca generațiile de mai târziu să-i cunoască și să-i preamărească.

Să împrăștiem pretutindeni chipul lor iubit; să socotim tot ce e luminos în viața și moartea lor de eroi-martiri; să scriem ziua și noaptea, ca să le perpetuăm pomenirea.

Vom afla câte o latură strălucitoare în viața celui mai obscur erou „fără nume”, ca și în aceea a intelectualilor noștri, al căror nume ajunsese deja pe aripile popularității.

Puși alături, ei vor alcătui acel fioros apogeu al jertfei și al distrugerii, pe care ni-l dă Vereșaghin în superba lui pânză: Apoteoza războiului.

Cu cât piramida aceasta de cranii rănițoare se va înălța mai sus, cu cât titivele vor fi mai grăitoare, spunând în limba lor de dincolo de Valea Plângerii: „Am adus și noi jertfe... așteptăm și noi o răsplată, pentru urmașii noștri!”...

Și așa, eroii anticității vor trece, unul câte unul, la anticar; literatura zilelor viitoare îi va pomeni tot mai rar, deschizându-și larg porțile, pentru eroii zilelor noastre ce s'au stins, sub ochii noștri, în cea mai cumplită încaierare, din câte s'au văzut sub soare...

făcut din abundență. Femeile române au jertfit tot ce le-a fost în putință pentru alinarea suferințelor invalizilor din spitale, pentru îmbunătățirea moralului lor. Vesminte, paturi moi, cărți, ziare, bani, timp. Aproape toate reuniunile au dezvoltat o activitate fructuoasă și au dat seama despre ea în raporturile, pe cari le-a publicat anuarul.

Ce apostolat frumos are să îndeplinească femeia română în zilele grele ce le trăim. Câte dureri trebuie să aline, câte sforțări trebuie să facă pentru a împăca atâtea necesități ale sufletului invalizilor români, ca să nu fie neglijat, părăginit. Dar ea, cu devotament de Samaritană, nu se sustrage dela îndatoririle grele impuse de vremile de astăzi, ei își joacă și acest rol pe lângă celalalt pe care-l are în familie.

Deci, cu toate că anul acesta nu s'a ținut congresul, activitatea Uniunii femeilor române din Ungaria n'a stagnat cât de puțin, organizația n'a suferit nimic, dimpotrivă, mulțămă hărniciei și devotamentului dnei președinte *Maria B. Baiulescu* și comitetului central femeia română de pretutindeni, dela Simleu până la Zărnești și dela Arad până în văile Târnavelor s'a solidarizat cu programul de activitate publică de astăzi: prestarea serviciilor caritative.

Dorim Uniunii spor și pe mai departe în achitarea datorilor de astăzi imperioase față de raniții noștri.

Lăsăm să urmeze cuvântul dnei președinte *Maria B. Baiulescu* publicat în fruntea anuarului:

Congresul nostru în anul de față a fost zădărnicit. Evenimente grave, cari au sdruncinat întreaga omenire, ne-au silit să renunțăm la aceasta măreață serbare feminină.

Abia ne despărțim din mijlocul ospitalei Reuniuni surori din Sibiu, cu cea mai fericitoare însuflețire pentru sfânta noastră cauză, când se și ridică norii primejdioși pe orizontul Europei, Războiul mondial izbucni cu cea mai vehementă furie și bântue până în ziua de astăzi, necontentit, de un an de zile.

Astfel ne-am impus ca aniversarea a doua a întemeierii Uniunii femeilor române din Ungaria în zilele sfințelor sârbători ale Rusaliilor, să o serbăm în cea mai adâncă reclusiune sufletească cu amintirile noastre sfinte.

Edarea acestui al doilea Anuar al nostru, va dovedi însă, că legătura sufletească încheiată între noi în zilele memorabile dela Brașov și Sibiu nu s'a stîrbit întru nimic, ba a dăinuit cu atâta putere, încât și în zilele de grea încercare noi am lucrat într'un gând, într'un glas și într'o desăvârșită înțelegere.

Cu toatele am pornit marea acțiune caritativă, ne-am devotat cu trup și suflet acestei misiuni umanitare și toată asocierea noastră a fost pară-că merită, ca să ne prepare pentru aceasta grea răspundere, care ne-a cuprins pe negândita.

Această manifestațiune generală a dovedit încă odată, cât de folositoare a fost noua noastră organizare și a dat prilej femeilor române, să se prezinte ca un corp însemnat, ce poate săvârși și aduce servicii însemnate în viața noastră socială.

Raporturile, unei părți din Reuniunile asociate, cuprinse în acest anuar se pot considera ca un document al marelui devotament de care a fost cuprinsă, intuitiv, femeia română în vremurile de grea nevoie, când trebuia să sară în ajutor. Această pornire de ajutorare a fost însă atât de generală, încât n'a fost oras, nici sat, nici colibă românească din care femeia română blândă și milostivă să nu fi împărțit cu inimă bună tot ce a putut din avutul său.

Însă, nu numai în chipul acesta s'a dovedit înțelegerea, sentimentele și devotamentul femeii române, ci și ca ființă morală s'a reliefat în vremurile de grea durere în mod vrednic de admirație.

Ea a știut să-și poarte durerea ce îndurăm pentru marea noastră familie românească în cea mai înălțătoare demnitate. Tainică și severă ajunge inconștientă în tragicul său, la măreția anticeii sublime; căci la înfricoșatele despărțiri ni se înfățișează aceeași imagine a vechiului trecut când:

*Sus pe movile, mame cu copilașii la sinuri
Stau și privesc până 'n zări, după oastea pornită
[la luptă;
Iar prosternate la tabernacule sfinte, se roagă
Pentru isbândă, mărire și întoarcerea lor fericită
Cinste și glorie a-ți cules! Voi ins'a-ți rămas
[pe vecie
Colo sub peatra înscrisă cu faptele voastre
[mărete:
„O călător, dacă treci pe la Sparta, dă-le de
[știre”,
„Că după lege am luptat și-am murit vitejește”.
Vrednici ostași odihniți-vă 'n pace...*

Da iubiiții noștri eroi, ați murit vitejește apărând după lege pământul în care odihnesc moaștele voastre venerate.

Iar noi v'am plâns, cum nu s'a plâns poate niciodată pe acest pământ, căci dacă odinioară femeile plângeau în cete pe zeii, pe regii și pe eroii, petrecând pe Osiris și pe răpusul Adonis în țipete, în tânguieli și în bocete, până la groapă, noi am vărsat pentru voi lacrimile cele mai ferbinți în taina bisericilor. Dela catedrală până la ultima bisericuță mititică ne sunt martore de durerile noastre, pentru că toate au vibrat de gemetele și suspinele noastre și numai icoanele sfinte știu de lacrimile noastre vărsate în paroxismul desolatiunii, căutând să ne alinăm suferința ce îndurăm pentru marea noastră familie românească.

Istoria se repetă, și astăzi petrecem timpuri întâmplătoare de rari de cari pomenesc numai prorocii; iar în anul de față omenirea a trăit și a suferit dureri ce se cuprind într'un veac întreg.

Am eșit întărite din casa lui Dumnezeu și am apucat fiecare cărările pe unde trebuia să mângăiem și să svântăm lacrimi. Am dat adăpost și am hrănit pe cei slabi, am îmbrăcat pe cei goi și am veghiat la căpătâiul bolnavilor; am adunat copilașii orfani și părăsiți și am protejat pe cei neputincioși, ce rămaseră pradă în urma războiului.

Însă calvarul nostru nu este urcat, războiul încă nu s'a sfârșit. Nouă ni se impun încă mari și sfinte datorințe. Acum femeia ca și în timpurile matrimoniale a rămas straje la pragul casei sale. Asămănător tradițiilor vechi femeia română va veghia în credința sa nestrămutată ca și în miturile străvechi, fiind păzitoarea vetrei casnice. Ca și cum vestalele odinioară veghiau să nu se stingă văpaia flacărei vecinice, asemenea și ea va veghia ca tezaurul său religios și național să nu se piardă; asemenea precum Cornelia mama Grachilor afla în fii săi fericirea vieții sale și ea va dedica viața sa stingheră în întregime fiilor săi lăsați în grija ei, pentru că ei sunt puterea și viitorul neamului nostru.

Asemenea virtuozesei Lucreția, asemenea îndelung răbdătoare Penelopa, care odinioară plină de nădejde aștepta întoarcerea fericită a iubitului soț din lunga Odyseiadă, asemenea și femeia română să veghiez, ca sfânta văpaie a iubirei să nu se stângă la vatra casei sale, pentru că iar să se întregească neprihănită fericirea casnică în credința legăturilor făgăduite.

Iar noi iubite surori ne vom mai ruga, ca bunul Dumnezeu să ne trimeată ceasul binecuvântat când limbile clopotelor vor vesti pretutindeni glorie și pace; atunci iubite surori ne vom afla liniștea, atunci ne vom revedea și vom face serbarea păcii și a pietății pentru toți acei cari ne-au părăsit pe vecie.

Ne vom revedea cu o dragoste înduioșătoare pentru că acum nu suntem numai tovarășe de muncă ci și tovarășe de suferință. Deci vă zic la o bună revedere.

Maria B. Baiulescu,
președintă.

Programul noului guvern francez.

Paris, 3 Noemvrie.

Noul guvern francez s'a prezentat azi camerei. În cameră a cetit programul noului guvern primul ministru Briand, iar în senat noul ministru de justiție, Viviani. Sedința camerei așteptată cu un mare interes a fost deschisă de președintele Deschanel. Galeriile erau arhipline. În auditoriu erau și ambasadorii rusesc, englez și italian.

Programul noului guvern francez e următorul:

Domnilor! Să nu așteptați declarații lungi dela noi. *E ora faptelor.* Guvernul trebuie să-și concentreze toate puterile la muncă. Vom folosi știința și energia noastră pentru ca să luăm hotărâri clare, pătrunzătoare și în grabă și ca aceste să le ducem la îndeplinire repede, fără ezitare, îndoieli și formalități zădărnice. Datoria principală a guvernului e ca să organizeze și utilizeze toate forțele vii ale poporului în interesul războiului și în scopul acesta să unească toate străduințele tuturor ramurilor ale serviciului public. Prin colaborarea neîncetată, urmărind la umăr, vom repurta biruință. Fiecare să-și facă datoria cum știe mai bine, urmând îndemnul guvernului. Pe toți aceia cari vor călca disciplina impusă de interesele vitale ale statului îi vom pedepsi cu rigurozitate, imediat ce se constată vinovăția lor. Față de cea mai mică greșală și față de fiecare slăbiciune vom aplica cu rigurozitate legea. În baza acestui program s'a constituit noul guvern, care vi se prezintă azi. El s'a format ca o reprezentanță a însuș poporului, care a realizat din îndemnul propriu o unitate mai desăvârșită a tuturor cetățenilor. Aderenții tuturor partidelor uitând divergențele de păreri, care-i despărțea odinioară s'au apropiat deolaltă având un singur gând: *Apărarea patriei!* și o singură țintă: *Biruința!*

Franța n'a avut nici când o armată mai glorioasă — trebuie să învingem. Guvernul are datoria cu ajutorul camerilor să le pună acasă toate mijloacele la dispoziție acestor eroi, cărora le adresăm salutul nostru adânc mișcat și cu mândrie. Soldați și comandanți, uniți prin încredere împrumutată au emulat în iubirea lor de patrie, în vitejie și în jertfire de sine, făcând să exceleze atât în tranșee cât și pe câmpul de luptă cele mai frumoase însușiri ale rasei noastre.

Curajul lor adaugă în fiecare zi o nouă rază strălucitoare la gloria Franței. Câtă vreme nu-și vor ajunge ținta eroismului lor, ei vor lupta având deplină încredere în destoinicia marelui lor comandant și împărtășind credința lui neclintită în biruința finală. O astfel de armată, condusă de comandanți așa distinși, și cu o așa marină de război care sprijinește cu eficacitate armata, *ne îndreptățește să să avem cele mai frumoase speranțe.*

Astfel țara, sigură de sfârșitul victorios al războiului, urmărește cu liniște împerturbabilă fazele războiului și în stoicismul ei e gata de orice jertfă, fie aceste oricât de crunte și de dureroase.

Această sublimă ținută morală a poporului păstrată în decurs de 15 luni, îndeamnă guvernul să supună cumpănișilor sale chestia censurei. Chestiunea aceasta trebuie să-și găsească rezolvirea, care se dorește de-o vreme. Rezolvirea e posibilă, dacă *presa va lua în interesul apărării țării asupra sa sarcina de a se controla, cum ea însaș o dorește.* Guvernul de acord cu presa va găsi concesiunile, cari și le dătoresc împrumutat libertatea și autoritatea și sunt necesare într'o țară democratică în interesul aplicării legilor. Guvernul va câștiga putere din opinia publică și din încrederea parlamentului, care e izvorul autorității noastre. Vă cerem colaborarea, care ne va fi foarte prețioasă. Știm că cea mai de căpetenie preocupățiune a Dvoastre va fi să sprijiniți activitatea guvernului.

Guvernul din partea sa e gata să-și împlinească chemarea și să ia toată răspunderea. Dorința lui e să ușureze controlarea de către parlament a activității sale și el va prinde fiecare prilej ca să orienteze parlamentul, dându-i toate lămuririle — pe cari parlamentul are drept să le ceară — prin colaborarea sistematică fie cu comisiile parlamentare, fie cu parlamentul însuș.

Astfel se va consolida și pe mai departe unitatea dintre națiune, parlament și guvern.

Această unitate ne va da putere să purtăm războiul până la sfârșit, adică până la biruință, alungând pe dușman din toate teritoriile ocupate atât din cele cari din cauza invaziunii suferă de mai multe luni, precum și din cele, cari suferă de ani îndelungați.

Franța n'a turburat pacea, deoarece a rezistat tuturor provocărilor. A făcut totul pentru menținerea păcii. Ea e victima unui atac premeditat, pe care nici un sofism nu-l va putea justifica vre-odată. Franței i s'a impus războiul și ea l'a primit fără teamă și va înceta, când dușmanul va fi făcut inofensiv. Franța va semna pacea numai când va fi restabilit dreptul prin biruință, când va obține toate garanțiile unei biruinți durabile.

Ținta aceasta o vor ajunge popoarele prin solidaritatea lor strânsă și practică, care închiagă zilnic tot mai mult alianța lor și care a fost întărită semnând Japonia convențiunea încheiată în 5 Septemvrie 1914, prin care puterile se obligă, să nu încheie o pace separată. Dar noi suntem de părere, că concordarea străduințelor națiunilor ar putea fi și trebuie să fie și mai perfectă și mai curând realizată. Oricât de greu ar fi acest lucru, având în vedere diferitele câmpuri de luptă, noi suntem totuși hotărâți să o realizăm prin un contact din ce în ce mai strâns și mai intim. Vizita generalului Joffre în Italia și Anglia, precum și întimpinarea ce i s'a făcut și hotărârile ce s'au luat comun de statele majore, dau posibilitate națiunilor aliate să-și acomodeze recunoștințele actuale și viitoarele lor acțiuni.

Franța a ascultat cererea Serbiei și a grăbit în ajutorul ei. În ce privește conducerea întreprinderilor militare în Balcan suntem deplin de acord cu guvernul englez. *Franța și aliații nu va părăsi eroica națiune, a cărei rezistență a stors admirațiune lumii întregi.* Actuala întreprindere a Germaniei dovedeste nesuccesul străduințelor ei pe principalele teatre de război. Deoarece ofensiva ei e înfrântă pe fronturile francez și rusesc, Germania a făcut acum acest pas diversiv și încearcă prin el să țină în agitație părerea lumii despre ea, după ce au trecut atâtea luni de zile, fără ca să se realizeze succesele anunțate de neînfrânta propagandă germană, și după ce puterea ei la aparență începe să tradeze acum semne de slăbiciune.

Germania se va înșela în speranțele sale. *Puterile centrale pot amâna, dar nu pot împiedeca înfrângerea lor.* Noi, dimpotrivă, suntem hotărâți să persistăm până la sfârșit. Dușmanii noștri să nu gândească că vom obosi sau vom slăbi. După ce ne-am cumpănit datoria, oricât de grea ar fi ea, ne-o vom face până când va fi necesar. *Avem voința să învingem și vom învinge!*

Programul guvernului a fost întimpinat cu vii aprobări.

În cursul discuției, ce a urmat, primul ministru Briand a cerut să i se voteze încredere unanimă. Această încredere — a spus primul ministru — e necesară guvernului pentru ca guvernarea lui să aibă succes. *Înainte de a putea fi vorba de pace, trebuie să recăștigăm teritoriile stăpânite din corpul Franței.* Lumea va obține o pace durabilă, când Franța și aliații ei vor fi recăștigat libertatea popoarelor.

Camera a votat noului guvern încredere cu 651 voturi și 1 contra și a hotărât să publice în întreagă țara discursul-program al noului prim-ministru.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

no ultaj să trimiteți redacției
„Românului” grabnic fotografiile
vitejilor noștri și informațiunile ne-
cesare (locul nașterii, regimentul, vârsta
și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Birolul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 4 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Inamicul a continuat atacurile contra liniei Strypa. Atacurile date contra pozițiilor noastre dela Wieniowsky și Lurkanov, s'au zădărnicit în fața liniilor noastre. Înaintea unui tranșeu de două batalioane, Rușii au îngropat 500 cadavre. Spre nord dela Blonlav, în satul Siemikovțe, luptele urmează cu vehemență. Trupele austro-ungare și germane au reocupat aproape întreg satul. Pe sectoarele acesta, am făcut prizonieri aproape 3 mii Ruși. La cursul de jos al râului Styr, deasemenea am respins mai multe încercări de înaintare dușmane. În luptele ce s'au dat alaltăieri spre vest dela Tartorisk, o divizie compusă din ambele armate, a făcut prizonieri 5 ofițeri ruși, 1117 soldați și-au luat 11 mitraliere.

Pe frontul italian: Atacurile Italianilor contra capului de pod din Görz și a trupelor învecinate, continuă încă. Cele mai violente atacuri de ieri au fost date contra platourilor Zagora, Podgora și Monte-San-Michel. Pe toate liniile am respins atacurile dușmane. Pe platourile Podgorei, luptele continuă încă pentru posesiunea unor tranșee.

Pe frontul sudostic: Spre ost dela Trebinje, atacurile noastre continuă încă, contra pozițiilor grănițrești ale Muntenegrului. Spre ost dela Bileța și sud dela Aytoța, inamicul a încercat atacuri contra pozițiilor ocupate aici, dar l-am respins. Pe muntele Bobija s'a dat o luptă cu bombe de mână. În jurul Kragujevatului și la Jagodina am nimicit rezistența sârbească. Inamicul se retrage. Trupele austro-ungare de sub comanda generalului Kövess au înaintat peste Pazega. Trupele cari luptă spre ost dela Uzite și Visegrad s'au împreunat. Spre sudvest dela Cațac am respins dușmanul care era pe platoul ce domină valea.

Alte coloane austro-ungare au ocupat platourile Stollta și Lipnița Glavita și resping Sârbii către Dobranja. Trupe germane au intrat în Jagodina.

O divizie bulgară înaintază la Boljevaț spre sudvest dela Zajetar. O altă trupă a ocupat muntele Lipnița spre nordvest dela Niș.

Berlin, 4 Noembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Spre nord dela Massiges, trupele noastre au ocupat cu asalt un tranșeu francez din apropierea liniei noastre de luptă, pe o întindere de 800 metri. Cea mai mare parte a inamicului a căzut, am făcut prizonieri 2 ofițeri, între ei un maior, și 25 soldați.

Pe frontul oriental: Luptele din fața Dünaburgului continuă. Rușii au încercat atacuri în diferite puncte, l-am respins însă pe toate liniile. Îndeosebi la Garbunowka au luptat cu forțe considerabile, aici însă au avut cele mai mari pierderi. Contra focurilor noastre de artilerie n'au putut ține satul Mikuliski pe care l'am reocupat.

În armata principelui Leopold de Bavaria nu este nici un eveniment important.

Armata generalului Linsingen. Rușii au încercat ieri dimineață să ne surprindă în satul Kuhoțca-Wola. Am respins însă imediat trupele năvălitate în sat. Noua încercare a inamicului de-a zădărnici printr'un puternic contraatac reușitele noastre spre vest dela Tartorisk, s'a nimicit. În luptele de alaltăieri am făcut prizonieri 5 ofițeri 1112 soldați și am luat 11 mitraliere. Trupele generalului Bothmer au continuat și ieri luptele în satul Siemikovțe și împrejurime. Numărul prizonierilor de aici se urcă la 3 mii. Atacul Rușilor contra ținutului sudic s'a zădărnicit.

Pe frontul din Balcan: Cu toată rezistența tenace a dușmanului, trupele noastre înaintază pe ambele părți de Kotlenie spre nord dela Kraljevo. De aici spre ost am depășit linia Zakula-Vk-Pcelița-Jagodina. Spre ost dela Morava, inamicul se retrage urmărit de trupele noastre. Am făcut prizonieri 650 Sârbi.

Armata generalului Bojadjeff a ocupat Beljovațul și Valaconul. Pe drumul dela ajețar-Proacini și dela Sosijig spre Niș au luat cu asalt Calafatul. (10 km. dela Niș.)

Constantinopol, 3 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general turc: Încrucișările focurilor de infanterie și artilerie se continuă cu violență. În aceste focuri, la Ari Burnu și Sedilbahr a luptat și un torpilor și

2 încrucișătoare. Artileria noastră a nimicit două poziții dușmane de mitraliere așezate la aripa dreaptă a liniei noastre de luptă la Kanlizirt, Ari Burnu și Sedil-Bahr. Bateriile noastre dela malul Anatoliei au respins un vas de transport dușman care voia să intre în portul Sedil Bahr.

Atacul rapid al dușmanului de pe frontul din Caucazia l'am respins în platoul Narman. Alte evenimente importante nu sunt.

„Răniții”

— „Din multe ce avem de făcut, noi Românii, față de răniții noștri”. —

Sub titlul de mai sus, am lansat — tot în acest ziar — luna trecută, un apel, prin care am rugat pe toți acei buni Români — cari simt în inima lor admirație și mândrie față de luptătorii ce în aceste clipe, au dat din nou dovada virtuții militare străbune, și cari în urma numeroaselor răni, primite pe diferite fronturi, iar cei mai mulți din ei au fost aproape pe un an prizonieri de războiu în Rusia, și cari în urma schimbului de prizonieri între țara noastră și Rusia, s'au reintors fără mâni și fără picioare și zac aici, așteptând ca membrele pierdute să le fie înlocuite cu piese ortopedice — să binevoiască a le trimite gazete și cărți de rugăciuni, ca citind, cel puțin pentru câteva clipe, să uite groaznicele lor mizerii, dureri și umiliri suferite în țara colosului dela nord.

Apelul publicat, luna trecută în ziarul „Românul”, a găsit ecou în inimile multor Români de bine și mulți s'au grăbit a asculta cererea lor și au binevoit a le trimite „slovă românească”, să-și mai prescurteze, citind, suferințele.

Așa am primit: dela dna **Maria Barzu, Marosbekes**, un pachet de cărți, povestiri populare de diferiți autori, vre-o 30 volume; dela **Librăria „Concordia” Arad**, cărți de rugăciuni, dela **Librăria „Arhidiecezană”, Sibiu**, un pachet de Cărți de citire, un pachet de Gramatici și Geografii, un pachet de Istoria Patriei și Istoria Naturală, precum și vre-o 60 de cărțițele „Andrei baron de Șaguna”, în total una sută de volume; am mai primit din partea dlui **Ioan Boca**, abs. în teologie în **Frătațul-vechi (Bucovina)**, vre-o 10 volume actuale, sfaturi despre războiu și rugăciuni cum și 3 volume despre viața „Sfinților mucenici Vasile cel mare, Ioan Botezătorul și Ioan cel Nou.

Iar gazetele, aproape toate câte apar la noi, le primim zilnic din partea dnei **Emilia Dr. Rațiu, Sibiu**; **Dr. George Dobrin și Dr. Corneliu Jurca, avocat Lugoj**; cum și din comuna **Gurarăulul (comit. Sibiu)** etc. etc.

În numele celor 80 de răniți-invalizi români, țin să aduc pe această cale doamnelor, domnilor și Librăriilor de mai sus, mulțumirile lor călduroase și sincere pornite din inimile lor curate de oșteni!

Faptele dlor, prin sine fiind laudabile — iar eu nu mă pot face îndeajuns ecoul lor — neavând cuvinte să pot îndeajuns descrie marea lor mulțumire sufletească ce au simțit, la primirea volumelor și gazetelor.

Ar trebui ca vre-una din persoanele de mai sus, având ocazia să-i vadă, pe Românașii noștri, — odinioară ca brazii, iar azi... — stând lungiți pe paturile lor de suferință și savurând frumoasele pilde și povestiri în dulcea noastră limbă maternă, să-i poată vedea, și să le poată auzi cuvintele lor de recunoștință și stimă ce au și simt pentru persoanele marinimoase și caritabile de mai sus.

Prin faptele dlor ne-au făcut să ne simțim mândrii de numele de „Român” și ne-au înălțat puțin și în fața camarazilor noștri străini, cari până mai ieri-alaltăieri — ei și numai ei — primeau dela ai lor „hrana morală și sufletească” atât de necesară răniților de prin diferite spitale, și le-au dovedit că și „noi” avem persoane, cari în aceste timpuri de restriște, nu-și uită de ai „lor”!

Li rugăm pe marinimoșii donatori ca și pe mai departe să nu ne dea uitării.

Numărul invalizilor români crește pe zi ce merge.

Diferitele membre: picioare, mâni, ce le lipsesc, și pe cari statul dorește să le înlocuiască prin piese ortopedice, din cauza numărului exorbitant de mare merge foarte încet, așa că acești răniți români, vor sta încă „mult și bine” vor trebui să mai aștepte vre-o 3—4 luni, până vor putea fi serviți, și numai după aceasta vor fi eliberați pe la vetrele lor dorite.

Pe fețele celor 60 de răniți, dintre ceilalți, se poate citi și acum — și poate încă multă vreme — mizeriile și durerile fizice, morale și sufletești îndurate în beciurile din Tula, Alexin, Kiew, Moscova, Petrograd etc.

Din gurile lor poți auzi în fiecare zi, jalnițele lor descrieri, suferințele lor groaznice, suferite chiar în ajunul Crăciunului, când altădată, în timpuri mai bune, până și în cea din urmă colibioară, serbau, dimpreună cu ai lor, nașterea Mântuitorului nostru Isus Christos... În aceea noapte, — ca și altădată — în beciurile lor s'au rugat, — punându-și toată nădejdea în Domnul nostru Isus Christos — cu lacrimi în ochi, să le ajute să se reîntoarcă iară între ai lor...

S'au întors, parte din ei... s'au întors...

Nu peste mult timp însă acești răniți-infirmi, cari acum un an au serbat Crăciunul, în momente atât de neprielnice, vor avea ocazia să-l serbeze din nou, — însă tot departe de familiile lor!

Crăciunul se apropie! Serbătoarea nașterii Mântuitorului nostru Isus Christos, care a propovăduit binele și pacea între popoare, bine!

Și dimpreună cu Crăciunul — ca să renască reinvieze, iară în inimile foștilor oșteni, sentimentele frumoase și iubirea de aproapele de odinioară, — făcându-i să uite că aproape un an au fost stăpâniți, numai de ură și de dorul de a se răzbuna contra dușmanului — și că în sfârșit venind al doilea Crăciun, e timpul să redevină și ei iară „oameni”, să fie iară veseli, să poată striga și ei dimpreună cu psalmistul: „Veseliți-vă dreptilor, ceriuri bucurati-vă, sălțați munți Isus Christos născându-se, Fecioara Maria seade asemănându-se Cheruvimilor, purtând în brațe pe Dumnezeu, cuvântul întrupat, păstorii măresc pe Cel născut, magii aduc Stăpânului daruri, îngerii cântând, zic: Căla ce ești neajuns, Doamne mărire Tie”!...

Pentru a putea procura răniților-invalizi români sărbători vesele, vin pe această cale, să rog pe toți Români, cari vor să aducă o alinare „eroilor fără nume”, cari apărând patria și tronul au rămas infirmi, să binevoiască a trimite pe lângă cărți și gazete, *sume de bani, cât de mici, — nădăjduind și știind că persoane cu sentimente nobile sunt multe pentru a putea procura ostașilor daruri de Crăciun.*

În numele invalizilor de aici, țin să mulțumesc, înainte pentru toate câte se vor trimite și face pentru răniții de aici.

Rog să se trimită pe adresa: **Ioachim Dordea, artist, m. kir. Rokkantügyi hivatal, Szegényház utca 36, Budapest II.**

PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie

::: :: săvârșită de eroii noștri. ::: :::

Un talent.

— Livia Rebreanu. —

Dela un distins prieten și cetitor al nostru primim următoarele rânduri:

Livia Rebreanu a scris versuri frumoase în „Luceafărul” și „Cosânzeana”. Cetiam deja atunci cu multă plăcere duiosă și delicatele ștrofe, cari aveau ceva din farmecul poeziilor dsoarei Maria Cuntan.

În anul acesta „Românul” ne-a adus multe poezii de Livia Rebreanu. Și toate le-am citit cu aceeași plăcere și cu bucuria sinceră care creștea cu fiecare poezie. Livia Rebreanu azi e un talent real, care-și are cetitorii, mulți și statornici, nu numai dintre ceie o cunosc mai de aproape, ci mulți, cari nu știu încă cine e Livia Rebreanu.

Scriitorul acestor rânduri nu cunoaște nici el pe Livia Rebreanu. Nici nu voințe să tulbure seninătatea unui suflet curat și duios cu întrebări de felul acestora. El crede însă că vorbește în numele multor cetitori ai „Românului” când scrie rândurile aceste și crede că împlinește o datorie atunci când roagă pe autoarea minunatelor „Răvașe din tabără („Mirele” și „Mireasa”) și a altor poezii duiosă și sincere — să mai scrie — dacă se poate, cât de des — la „Românul”.

Și scriitorul acestor șire mai crede că versurile Liviei Rebreanu zi de zi vor întări convingerea ce se exprimă acum și zi de zi versurile ei duiosă vor avea tot mai multe inimi cari se vor strânge în jurul altarului ei, bucurându-se dacă ea se bucură și întristându-se cu ea, dacă ea e tristă.

Aceasta va fi răsplata smerită a sufletelor cari te-au citit și te vor citi și pe viitor cu aceeași bucurie și plăcere.

Dacă șirele aceste îți vor cauza și dtale vre-o bucurie cât de mică și-ti vor fi un îndemn pe drumul spre „Excelsior” numai bucura se va putea dimpreună cu mulți alții.

Un cetitor.

Casa centrală a meseriașilor.

Viena, 3 Noembrie 1915.

Restrângerea creditului, recvirarea materialului prim, oprirea importului semifabricatelor și alte neajunsuri a suferit industria noastră din cauza războiului. Sunt neajunsuri cari la noi cari nu avem nici o organizație a industriei, nu pot fi delăturate, și chiar nici organizați nu putem mult face câtă vreme interesele armatei cer anumite măsuri.

Au fost și industrii cărora li s'a deschis tocmai acum calea spre prosperare. Așa b. o. cojocarii până a nu fi recvirate pieile, au putut realiza câștiguri frumoase. Îndată ce au fost recvirate pieile s'a gătat însă lucrul. Ministrul de războiu a observat neajunsul și a publicat concurs dând lucrarea pieilor iarăș meseriașilor și nu fabricilor mari. Nu știu întru cât au ajuns cojocarii noștri la lucrările astea.

Industria din Regat pare să fi avut însă mai mult de suferit. Cu toate că meseriași din Tară au cooperative, iar dela 1909 și bănci populare de meseriași, la număr 50 cu un capital de 1,300.000 lei, a trebuit să intervină guvernul actual, depunând în gaj la Banca Națională efecte de stat, pentru deschiderea unui cont curent de 300.000 lei, sumă din care se împrumută numai băncile și cooperativele meseriașilor, procurând disponibilul pentru cumpărarea materialurilor și depunere de garanții.

Guvernul s'a îngrijit să procure și lucru, dând în întreprindere lucrări, cari la primării, la județe, și la ministere, împărțite în loturi mici, au fost distribuite meseriașilor. Natural n'au putut fi înlăturate toate neamurile, dar meseriași au fost mult ajutamați, și noi nu putem rămânea nepăsători în fața exemplului bun. Iată încă odată dovedit ceace spuneam că nu ajunge înființarea cooperativelor, băncilor, pentru procurarea materialului prim și ateliere etc., ci trebuie să avem o organizație

centrală, bancă sau trus sau orice numire i-s'ar da.

Este justă afirmația că suntem la început încă — dar de asta numai bucura ne putem. Mai greu este să infiripezi ceva bun când te lovești de tradiții decât când ai terenul cu totul liber. Clădești casa nouă din temelie, nu dărâmi și nu petești.

Al. S. Iorga.

Comunicatele statelor majore inamice

Franța.

Paris. — În Champagne, trupele noastre au re-purtat ieri un succes însemnat. Dușmanul păstrase până acum din linia a doua o ieșitură foarte puternic organizată și care a rezistat până acum la toate atacurile noastre. Această ieșitură cuprindea, în partea sa din sud-vest și pe povârnișul la nord de cota 196, la doi kilometri la nord din Mesnil les Hurlus, niște puternice întărituri cunoscute sub denumirea de „La Courtine” pe cari le-am cucerit prin luptă. Această fortăreață cuprindea, pe o întindere de 1200 metri și o adâncime mijlocie de 250 metri, 3 sau 4 linii de tranșee legate prin tuneluri subterane, organizate defensiv într'un mod puternic. Cu toată solidaritatea acestui sistem de întărituri și apărarea înversunată a Germanilor, trupele noastre au reușit, după o violentă pregătire de artilerie, să cucerească această fortăreață. Dușmanul a încercat pierderi grele și a mai lăsat în mâinile noastre 200 de prizonieri aparținând la trei regimente diferite. Pe restul frontului, nici o acțiune însemnată.

Comunicat oficial din 27 Octomvrie n. orele 23. — Dușmanul a contra-atacat azi în Champagne într'un mod violent pe întregul front al întăriturilor denumite „La Courtine” cucerite de noi în ajun. Am rămas stăpâni pe pozițiunile cucerite la est și la vest. Germanii au reușit să ocupe numai câteva părți de tranșee la centru, unde lupta mai continuă cu înversunare cu granatē de mână. Nimic de semnalat pe restul frontului.

Italia.

Coltano. — După nouile noastre pozițiuni pe tăr-mul drept al Adigei, dominând comunicațiile din Fonda spre vale, în ziua de 25 Octomvrie n. artileria noastră a surprins cu focuri precise un tren militar spre stațiunea Sant Ilale spre nord de Rovereto, cauzându-i stricăciuni grave. Pe Alto Cordevo s'a capturat un alt fort inamic în ziua de 26 Octomvrie tranșeele s'au găsit pline. În Montenero, în noaptea spre 26 Octomvrie inamicul a reîncercat atacul asupra pozițiunilor noastre, pe Nodir, a fost lăsat a se apropia la mică distanță și în urmă secerat de focurile noastre încrucișate.

Ofensiva noastră a repurtat noi progrese pe colina din Santa-Lucia în față de Tolmino unde s'au luat 21 prizonieri. În zona di Plava s'a cucerit un fort spre sud de Globna. S'au făcut 102 prizonieri, dintre cari câțiva ofițeri, s'au cucerit 2 mitraliere.

Pe Carso intensa acțiune a artileriei opuse continuă toată ziua neslăbind atacurile infanteriei noastre. S'au efectuat mici înaintări, s'au cucerit câteva tranșee și s'au luat 55 prizonieri, dintre cari un ofițer.

Rusia.

Petrograd. — Tentativele îndărătnice ale trupelor germane de a coordona ofensiva lor frontală la Riga au rămas fără rezultat.

Comunicatul oficial asupra luptelor dela Riga și Dvinsk arată condițiunile în care luptă trupele noastre. Reese o diferență însemnată între luptele actuale și luptele de pe Dunajet. Este posibil ca, din punctul de vedere al munițiilor ca armata noastră să nu întreaacă pe cea germană dar un echilibru s'a ajuns din acest punct de vedere pe aproape tot frontul dela mare până la granița României și armata rusă e mai puternică numericeste dar are o puternică artilerie. Progresiunea inamicului în sectore izolate ale frontului nostru a fost definitiv oprită de locul nostru ceace dovedeste clar existența importante rezerve de munițiuni. Momentul ofensivei generale n'a sosit încă dar se presimte. Inamicul se vede silit a întări forțele sale din regiunea Riga în dauna regiunii Dvinsk unde surplus de trupe nu prea sunt.

În general situația inamicului pe frontul de nord

devine foarte penibilă prin lipsa de merinde, de furagiu. Căii morți de foame cad în masse.

Aviatorii noștri militari cu bombele lor pricinuesc mari stricăciuni.

Vizita zeppelinurilor la Riga eri a adus pagube doar proprietăților private. Flota aeriană germană a avut acelaș nesucces ca flotele germane în Baltică. Numărul atrocităților germane sporește mereu.

Noul succes al submarinului englez lângă Lihau arată că flota germană nu va culege lauri în această luptă. Ca și crucișetorul Frederic Carolas și crucișetorul Principe Adalbert a găsit un mormânt fără glorie în valurile Balticeii. Mai există acum crucișetorul Roon și două vechi crucișetoare de acelaș tip abia utilizabile. — (Westnik.)

Războiul european.

Regele României se sfătulește cu Arion.

București. — Regele României a primit ieri în audiență particulară pe fostul ministru de interne C. Arion.

Căderea guvernului Zaimis.

Atena. — Agenția Havas anunță că în des-baterea proiectelor militare partidul Venizelos a fost în majoritate și au votat neîncredere lui Zaimis. Zaimis a cerut camerei să-și ajurneze ședințele până la formarea noului cabinet.

În Luzerna se prepar tratativele de pace?

Kopenhaga. — Corespondentul din Roma a lui „Le Journal” scrie următoarele cu privire la misiunea lui Bülow: Principele va petrece 3—4 săptămâni în Luzerna — unde împreună cu reprezentantul papei nunțiul Marchetti va lucra la un elaborat asupra tratativilor de pace. Cardinalul apoi în calitate de intermediator le va presenta puterilor ententei. Papa lucrează la un proiect compus în urma motiunilor intermediatoare ce i s'au adresat până acum, și împreună cu Wilson îl vor presenta marilor puteri războinice.

Sârbii au început ofensivă contra Bulgarilor.

Rotterdam. — Un comunicat din Salonic al agenției Reuter recunoaște că Bulgarii au ocupa pasul Kacianic (spre nord dela Üsküb), adaugând însă că pe frontul Tetovo (30 km. spre vest dela Üsküb) au oprit ieri Bulgarii, ba Sârbii au și intrat în ofensivă în direcția Vraniei.

Blocarea tăr-mului bulgar.

Rotterdam. — Din Paris se anunță: Statul major comunică, că flota antantei a blocat dela 16 Octomvrie tăr-murile bulgare din Marea Egee.

Bombardarea tăr-murilor bulgare.

Sofia. — O institutoare sosită acuma din Gümüldsina spune că vasele engleze și franceze bombardează tăr-mii bulgari aproape tot a treia zi. Focurile sunt tântite îndeosebi spre drumul de fier Badoma-Dedeagaci. Pasagerii se pot refugia numai cu mari șorțări. La Maronia (un port bulgar spre vest dela Dedeagaci) autoritățile bulgare au voit să secvestreze un vas francez încărcat cu sare. Francezii au observat și au scufundat vasul primejdut. Personalul compus din marinari negrii, au ajuns prizonieri bulgari. Dintre prizonieri, nici unul nu știe franțuzește.

România nu va lăsa să treacă trupele rusești.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung” anunță din Constantinopol: Se așteaptă cu siguranță că Rusia își va înainta trupele până la frontiera României din Basarabia. Trecerea trupelor prin România se combinează încă. Din multe semne se poate vedea, că România nu va ceda stând liniștită. Franța și Anglia vrea

să dercheze trupe la Cavala și Dedeagaci, afară de aceasta, portul albanez Sant Guaranta este destinat ca bază a operațiunilor.

București. — Deoarece puterile centrale au cuprins malul sârb al Dunărei, autoritățile române au luat dispoziția, ca vasele rusești cu muniții destinate Serbiei să fie desarmate în portul român.

România poate lupta pe două fronturi.

Lugano. — O știre primită din București de „Corriera della Sera” spune că statul major a ținut o sfătuire asupra eventualului plan de războiu al României. Dupăcum spune ziarul italian, o parte a generalilor a fost pentru neutralitate, ceilalți însă pentru o acțiune de partea antantei. Se afirmă că ministrul de războiu ar fi declarat că România poate lupta și pe două fronturi și toate planurile de senzul acesta sunt gata deja.

„Hindenburg à l'acropole”.

Haga. — „Hindenburg à l'acropole” este titlul celui din urmă prim articol a lui G. Clemenceau, adresat în termeni de implorare către Greci. Din fiecare cuvânt se vede că nu mai are nădejdea ajutorului grec, nu sperează o acțiune *in contra ententei*. Desbete sentimentele de datorie ale Grecilor, amintește în termeni ironici regele, pe Zaimis și tovarășii săi profetind că dacă Grecii vor și câștiga în teritoriu, în ochii umanității culturale însă, vor pierde totul. Pretinde, ca statuia lordului Byron să fie momentan ridicată de pe piața orașului elin. Și dacă nu știu să arunce privirile spre zări mai înalte, să observe măcar bolovanii de cari se împiedecă. Dacă Franța și Anglia nu pot face prea mult, este Rusia care niciodată nu va fi de acord cu schimbările balcanice.

„Statuia Athéna Promachos apărătorul dreptății este așezată pe Acropol. Indrănesc Grecii să schimbe figura acestui erou cu cea a lui Hindenburg? Dacă Nemții sunt chiar mai bine organizați decât noi, totuși învingerea va fi de partea noastră, fiindcă soldații noștri știu să moară pentru cea mai nobilă Franță. Și dacă necesitatea va cere, vor ști elibera purificarea sufletului omenesc și — fără Greci.

In jurul bombardării Varnei.

București. — Ziarul „Seara” primește următoarea știre din Bazargic despre bombardarea portului bulgar Varna:

Cu privire la bombardarea Varnei de către flota rusă din marea Neagră, despre care v'am relatat teiegrafic la timp, am avut prilejul să vorbesc cu o persoană sosită cu trenul din Varna. Persoana în chestie mi-a povestit că înaiate de a începe bombardarea trei aeroplane au fost văzute evoluând la o mare înălțime deasupra orașului. La un moment dat aeroplanele au început să arunce bombe în diferite puncte ale orașului. Una din aceste bombe a căzut în gară, omorând un ofițer și rănind doi soldați, deasemenea a distrus și două vagoane. La sgomotul detunăturilor acestor bombe toată populația a ieșit pe strade ca să vadă ce se petrece.

Hidroplanele după aruncarea bombelor s'au îndreptat spre flotă care apăruse în apropierea portului, și s'au scoborât. Nu mult după aceasta trei din vasele cele mai mari ale flotei ruse s'au pus în linie și au deschis un foc viu asupra portului și orașului Varna. Bombele au căzut în diferite locuri și în special în partea cazărnilor și gărei, unde au făcut mari stricăciuni. Locuitorii surprinși pe străzi de această teribilă canoacă, fugeau care încotro; s'a produs o panică grozavă. Tururile bulgare de pe țarm au răspuns bombardării dar foarte slab. Bombardarea care începuse încă de dimineață, a ținut până la orele 10, când vasele rusești s'au îndreptat la larg unul câte unul. Câteva ore după încetarea bombardării populația, care se refugiase prin beciuri, subsoluri și prin viile dela sudul orașului au eșit pe străzi. Bombardarea a cauzat stricăciuni incalculabile; peste 30 clădiri sunt dărâmate altele incendiate. Sunt

optzeci de răniți dintre cari unii foarte grav; mai sunt și 6 morți. După o versiune bulgară 2 hidroplane ar fi căzut în mare și s'au innecat; deasemenea 2 vase rusești de un tip mai mic ar fi fost scufundate, din pricină că au intrat în zona minelor, de cari s'au izbit. Școlile din oraș s'au închis și orice activitate a încetat de teama unei noi bombardări. Foarte mulți din bogătașii Varnei părăsesc orașul ducându-se în interiorul țării. Elevii și elevele școlilor din Varna, ai căror părinți sunt din localitate, solesc zilnic cu trenul. Cei care vin povestesc cu groază despre cele ce s'au petrecut.

Bulgarii caută să ascundă adevărul asupra celor petrecute.

Până acum nu s'a mai întâmplat nimic, totuși parte din flota rusă se semnalează la larg.

E foarte posibil că în curând se vor produce evenimente noi, credința generală fiind că flota rusă va reveni.

Rusia amenință Persia.

Rotterdam. — Ministrul Rusiei la Teheran a adus la cunoștință guvernului persan, că dacă se va adevăra, că între Persia, Germania și Turcia s'a încheiat o înțelegere, înțelegerea Persiei cu Anglia și Rusia în baza căreia i se respectă integritatea și independența, își va pierde valoarea.

Telegrama politicianilor francezi către Filipescu.

București. — Filipescu a primit o telegramă mai lungă din Paris, în care România e provocată să prindă armele și să lupte alături cu Franța, care a intrat în războiu mai cu seamă pentru ca să împiedece tulburarea echilibrului în Balcani. Telegrama e iscălită de 32 politicieni francezi, între cari Barthou și Pichon.

Ofițeri japonezi în armata rusească.

Iasi. — Persoane sosite în localitate din Rusia afirmă că trupele ruse din Galuția sunt comandate de ofițeri japonezi. Asemenea și printre trupele rusești concentrate în Basarabia se află mulți ofițeri japonezi.

Antanta trimite noul trupe în Balcani.

Berlin. — „Daily News” scrie: Anglia s'a decis, să trimită, afară de cele 13.000 oameni debarcați la Salonic, alte numeroase trupe în Serbia. Această hotărâre a luat-o și Franța, când a demisionat pe neașteptate guvernul Viviani. Joi fu însă constituit noul guvern sub conducerea lui Briand, când Joffre a plecat la Londra. Numeroase trupe expediționare engleze și franceze stau gata, dar întrebuintarea lor atârână dela anume condițiuni. A fost necesar stabilirea unui plan comun și în acest scop plecase Joffre la Londra unde s'a înțeles cu Kitchener asupra acestui plan.

Numitul ziar englez desminte știrea, că Joffre ar fi dictat condițiuni Angliei.

Plecarea trupelor engleze pe frontul bulgar.

Paris. — „Petit Parisien” anunță din Atena: Sârbii se retrag tot mai repede. Situația devine tot mai serioasă, deoarece Bulgarii atacă pe toate fronturile. Trupele Bulgare au început să părăsească, Sâmbătă, Salonicul. Transportul trupelor engleze la Ghevgheli și Doiran continuă.

Legatiunile din Serbia s'au mutat la Mitrovița.

Paris. „Petit Parisien” anunță din Salonic: Legatiunile statelor aliate s'au mutat din Kraievo la Mitrovița.

Poporul grecesc nu vrea războiu.

Rotterdam. — Se anunță din Atena: Guvernul grecesc păstrează oficial încă o atitudine prevenitoare față de trupele antantei. Regele și guvernul sunt ferm hotărâți, să nu intre în nici o aventură. Grecia va lupta numai pentru interesele sale și nu va intra în războiu pentru interesele nici unuia dintre grupările de puteri europene. Regele ascultă în privința aceasta numai de conștiința sa. Poporul grecesc are simpatii față de Franța, dar nu voeste războiul.

Stare de asediu în Albania.

Genf. — „Journal de Geneve” anunță din Durrazzo: Essad pașa a proclamat starea de asediu pe întreg teritoriul Albaniei și a oprit că din Albania să fie trimise alimente în Serbia sau Muntenegru.

Japonia prevede Rusia cu munițiune.

Rotterdam. — Agenția Reuter e informată că Japonia a luat asupra sa prevederea Rusiei cu munițiune. Știrea, că Rusia ar fi cedat Japoniei în schimbul acestui serviciu, insula Saخالin nu e adevărată. Tot așa nu e adevărată nici știrea că Japonia ar trimite trupe pe teatrele de războiu din Europa.

Căderea guvernului rusec a provocat evenimentele din Balcani.

Berlin. — Lui „Berliner Lokalanzeiger” i-se anunță din Stockholm:

Reconstituirea guvernului rusec, adică demisionarea miniștrilor Sasonov, Charitonov și Krivosein s'a hotărât în consiliul de coroană, care a avut loc la cartierul principal al generalului Ivanov. La cartierul principal al armatei rusești sudostice se găseau și membrii misiunii engleze, care vizitase și Petrogradul, unde au vizitat școlile militare de instrucție. Scopul misiunii, afirmativ, e, ca să înduplece Rusia la o intervenție activă în Balcani și ca să aducă în discuție chestia română. Sasonov și-a dat demisia, deoarece nu mai poate reprezenta politica sa în fața Dumei, iar autoritatea i-s'a clătinat foarte mult. Chestia urmașului lui a întâmpinat mari dificultăți, dar în sfârșit negăsindu-se alt bărbat mai potrivit, s'a hotărât să fie numit Goremykin ministru de externe. Charitonov și Krivosein sunt victimele mișcării reacționare.

O listă de cărți ieftine pentru soldații noștri.

(Urmare).

V. Nuvele și romane.

- a) Umoristice (pentru I.)
1. Mincinoasa carte de vânătoare, de Al. Odobescu, BpS. 17—18. I. (55 b.); Bt. 417—18.
  2. Nuvele umoristice, de I. Creangă și alții BpS. 84 (30 bani).
  3. Poveste. (Pentruce s'a certat Ivan Ivanovici cu Nichifor Nichiforovici). De N. Gogol. M. 55.
  4. Muștrările Doamnei Caudel, de D. Ierold. M. 56.
  5. Nuvele, de Cehov (în parte umoristice), M. 79.
  6. Amintiri din copilărie, de I. Creangă, Bt. 32—3.
  7. Schițe ușoare, de Caragiale. Bt. 58.
  8. Notițe și fragmente, de Caragiale. Bt. 121—122, (în parte umoristice).
  9. Don Quijote, de Cervantes. Bt. 218.
  10. Norocul, de Basarabescu. Bt. 300.
  11. Aventurile lui Tartarin din Tarascon, de Daudet. Bt. 395.
  12. Un rămășag între miliardari, de M. Twain. Bt. 397—8.
  13. Schițe vesele, de Ranetti. Bt. 401.
  14. Münchhausen. Isprăvi vânătoarești (II.) Bt. 579.
  15. Ce cere publicul dela un deputat, de D. Pătrășcanu. Bt. 786.
  16. Matache Pisălog, de Ranetti. Bt. 801.
  17. Bai Ganclu, de Alecu Constantinoș, Bibl. „Lumina”, (60 bani.)
- b) Serioase (pentru I.)
1. Povestile Peșelui, de Carmen Sylva, BJS. 1; Bt. 343—4.
  2. Păcatele tinerețelor, de C. Negruzzi, BJS 5.
  3. Povestirile lui Mihail Eminescu, BpS. 9—10 (55 bani).
  4. Punga, de Em. Gârleanu, BpS. 54—55. (55 b.)
  5. Stăpâna odată, de Delavrancea, BpS. 56 (30 bani).
  6. Petru și Ioan, roman de Maupassant, trad. de N. N. Beldiceanu. BpS. 64—67. (1 cor.)
  7. Nuvele, de Ioan Popovici Bândăeanu, BpS. 81—82, (55 b.); Bt. 23—24.
  8. Pășaniile lui Telemac, de Fenelon, BpS. 88 și 89, (ă 30 bani).
  9. Abatele Constantin, roman de Halevy, trad. N. Negru. BpS. 98—100 (80 bani).

10. *Nuvele extraordinare*, de Edgar A. Poe, trad. *Barbu Constantinescu*. BpS. 101—103 (80 b.).
11. (p.) *În luncă*, de Carmen Sylva, ed. Socec (1 cor.).
12. *Mihnea Vodă cel rău*, de Odobescu, nov. ist. ArS. (50 bani).
13. (p.) *Produl Purice*, de C. Negruzzi, nov. ist. ArS. (65 b.).
14. *Duduia Margareta*, nuvelă de Mihail Sadoveanu. M. 1.
15. *Proză literară*, de M. Eminescu. M. 5.
16. *Carmen*, nuvelă de Prosper Mérimée. M. 4.
17. *Scrisori din moara mea*, schițe de A. Daudet, trad. de N. Pandelea. M. 7.
18. *În slujbă adevărată*, nuvelă de Potapenco. M. 11 și 12.
19. *Tarass Bulba*, de N. Gogol. M. 16 și 17.
20. *Povești vânătoarești*, de Turgheniev. M. 21.
21. *Colomba*, de P. Mérimée. M. 28 și 29.
22. *Asia*, nuvelă de Turgheniev. M. 61.
23. *Intâia iubire*, nuvelă de Turgheniev. M. 67; Bt. 363.
24. *Apele primăverii*, roman de Turgheniev. M. 77—78.
25. *Călătoria împrejurul odăii mele*, nuvelă de Xavier de Maistre. M. 93.
26. *Atala*, de Chateaubriand. M. 99.
27. *Cazacii*, de L. Tolstoi. M. 126—127.
28. *Ombra*, roman de Genevraye. Bt. 21.
29. *Paul și Virginia*, de B. de St. Pierre. Bt. 96—97.
30. *Povestiri*, de Sadoveanu. Bt. 234—5.
31. *Odată*, schițe de Emil Gârleanu. Bt. 292.
32. (p.) *Novelă*, de Gane. Bt. 305—6. I — 353—4. II. — 355—6. III, (independente).
33. *Nuvele*, de Vlahuță. Bt. 319.
34. *Proză*, de C. Negruzzi. Bt. 337—8.
35. *Alb și Negru*, schițe de Ion Gorun. Bt. 557—9.
36. *Neamul Udreștilor*, de Brătescu-Voinesți. Bt. 668.
37. *Legende*, de G. Keller, trad. de Șt. O. Iosif. Bt. 693.
38. *Părinți și copii*, roman de Turgheniev. Bt. 738—9.
39. *Trei morți și alte nuvele*, de L. Tolstoi. Bt. 750.
40. *Datoria*, de I. Agârbiceanu. Bt. 860.
41. *În războiu*, de Al. Ciura. Blaj. (1 cor.) (Va urma).

de perisor și vișin, când deodată zăriră floarea mirtului... cum își cernea la cea mai mică adiere de vânt florile ofilite. Și ajunse, au văzut stratul gros de floricele moarte și au înțeles atunci soarta tuturor floricelelor și-au plecat cu umilință fruntea și simțindu-și înfrântă puterea își lăsară trupul alb ca neaua și ușor ca fulgul, peste florile de mult ofilite. Și zefirul a plecat singur să ducă solia tristă perisorului și vișinelului.

— Mângâiați-vă dragi frațiori, mângâiați-vă, nu e numai în lumea voastră așa. Vă spun și eu cu resemnare: și florile voastre și visurile noastre au aceeași soartă.

Și visurile omenești sunt ca florile voastre.

Alba-Iulia.

Septimila Teculescu.

CALENDARUL PARTIDULUI NATIONAL ROMÂN PE 1916 este gata și am început deja expediarea lui. Este cel mai bine întocmit dintre calendarele românești din monarhie. Pe lângă cronicile obișnuite, cuprinde informațiuni prețioase despre viața și organizația noastră bisericească, școlară, culturală, economică. Materialul literar este de asemeni foarte extins și de toată actualitatea.

Calendarul cuprinde și o sumă de documente ale vitejiei românești în actualul războiu și tot felul de clișee interesante, de pe câmpul de luptă.

Toți cei ce voiesc să aibă acest calendar pe masă se și-l aboneze în grabă la administrația „Românului”. Altcum vor păți ca foarte mulți anul trecut crai au trebuit să se lipsească de el fiindcă nu se îngrijiseră d'ecu vreme să și-l aboneze.

Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru poștă să se mai adauge încă 20 fileri.

Noul comitet al Societății academice „Petru Maior”. Președinte I: Victor Vlad, arhitect, stud. la Inginerie; vicepreședinte: Augustin Cosma, abs. de teologie, stud. la filosofie; secretar: Ovidiu Hulea, abs. de teologie, stud. la filosofie; casier: Vasile Ilea, stud. la medicină; controlor: George Lația, stud. la medicină; bibliotecar: George Mihailov, cand. ing. meh.; vicebibliotecar: Damaschin Ioanoviciu, abs. de teologie, stud. fil.; notari: Enea Popoviciu, st. la drepturi și Ioan Șerban, stud. fil.; econom: Ioan Oprea, abs. de teol., stud. la fil.; comisia literară: V. Ardelean stud. la fil., Augustin Cosma, abs. de teol., stud. fil., Petru Draghiciu st. fil., Tiberiu Hodor st. fil., Ovidiu Hulea abs. de teol., stud. la fil., Damaschin Ioanoviciu abs. de teologie, stud. la fil., Ioan Serbu, rigorozant în drepturi; comisia de supraveghiere: Emil Buia stud. la Inginerie, Andrei Crăciun, cand. ing., Liviu Ionașiu, cand. med.

Un străin la moartea lui Virgil Onițu. Distinsul abate Method Zavoral din Praga, bine-făcătorul răniților români, care de dragul acestora și-a însușit în timp scurt și limba românească, a adresat corpului profesoral din Brașov următoarea duloasă scrisoare:

Stimați domni profesori!

Nu știu scrie românește atât de bine, încât ar trebui, dacă aș vrea să exprim destul de eloquent durerea cea mare și sinceră care o simțeam cetind în „Gazeta Trans.” anunțul grozav al morții lui Virgil Onițu, vestitul director gimnazial la Brașov. Firește eu nu pot să măsur și să pretuesc în toată greutatea și mărimea ei această pierdere care a pățit-o întreg neamul românesc. Cine vă a murit și pe cine l'aveți pierdut știți numai voi, cari aveți prilejul să vedeți din zi în zi și să adunați dragostea și răbdarea neobosită, cu care el a muncit și a jertfit toate puterile sale trupesti și sufletesti pentru viitor mai bun și mai luminos al iubitelui neamul său. Eu însumi știu prea puțin despre viața sa și despre jertfele sale, numai odată în toată viața mea am primit câteva rânduri din peana sa, va să zică când îmi trimise ploc din trei „Cărți de cetire” pentru sezătorile literare cu răniti pe muntele Sion” împreună cu cartea sa „Din cele trecute vremi”, pe care îmi o dedicase cu vorbele: „În semn de profundă stimă autorul”. — Numai atâta — dar cred că pricepii bine ce vreau să zică vorbele aceste: auzind marele patriot că îngrijesc eu cu dragoste pe acești Români, cari venise răniți și holnavi în lazaretul meu, și că am început în vârsta mea de 53 de ani să învăț limba româ-

nească spre a putea să vorbesc cu ei în graiul lor strămoșesc — atunci de sigur el vrea să-mi arate cum se bucură el însuș de acest semn al simpatiei mele către poporul românesc și cât de adânc era mișcat văzând că frații săi răniți nu sunt oropsiți în țară străină.

Din pricina aceasta și eu, deși necunoscut și străin — chem din toată inima cu voi toți: „Binecuvântată să-i fie amintirea!

Praga, 30/X 1915.

Cu stimă deosebită
Method Zavoral,
abbas de Stratiou.

Două șlepe scufundate pe Dunăre. O știre din Regensburg spune următoarele: Două șlepe ale unei societăți ungare de vapoare, trecea în jos spre Dunăre și în apropiere de Heining sau ciocnit de o stâncă și s'au scufundat. Una dintre șlepe a transportat fer brut, iar cealaltă marfă de 40 vagoane. S'au început lucrările de a scoate vasele scufundate.

Educația militară a tinerimei vieneze. Weiskirchner prefectul orașului Viena, a dat ordin autorităților se facă conspecția tuturor tinerilor la vârsta de 14—24 ani. Prefectul într'un apel adresat către tinerime, le atrage atenția asupra importanței de a face exerciții militare începând la cea mai fragedă vârstă. În școlile dela sate s'au introdus două ore la săptămână pentru exercițiile militare.

Inrolarea Bulgarilor în armata monarhiei. Consutul bulgar din Budapesta, în conțelegere cu guvernul său, face cunoscut că supușii bulgari de pe teritorul monarhiei, apți și obligați la serviciul militar, în caz că în decurs de două săptămâni nu se vor reîntoarce în Bugaria, — vor fi constrânși de organele poliției să se înroleze în armata honvezimei sau în armata aliată cesaro-regească.

Trei mii fabrici de muniții engleze. Lloyd George, ministrul aprovizionării militare a comunicat în casa de jos că sub îngrijirea guvernului se lucrează în 3146 fabrici de muniții.

Primul-ministru Asquith a spus că săptămâna viitoare va înainta proiectul asupra creditelor afacerilor de războiu.

Ultima oră.

COMUNICAȚIILE TELEGRAFO-POSTALE DINTRE BULGARIA ȘI QUADRUPLA INTERRUPTE.

Sofia. — Comunicațiile telegrafice și poștale între Bulgaria și statele Multiplei Intelegeri și cu coloniile și protectoratele lor au fost întrerupte. La nici un birou poștal bulgar nu se primesc telegrame și corespondențe pentru zisele state, după cum toate corespondențele venite dela ele se înapoiază.

TRUPELE RUSEȘTI AU FOST IMBARCATE ÎMPOTRIVA BULGARIEI.

București. — „Independance Roumaine” anunță: *În Odessa și Sebastopol au fost imbarcate trupele rusești destinate să atace Bulgaria.*

FOARTE PUTERNICE POZIȚIUNI SĂBESȚI

Budapesta. — Se anunță dela cartierul presei: *Intăriturile Sârbilor în jur de Kragujevaț au fost un lanț de tranșee. Unicul fort ce l'au avut se găsește la nord de Kragujevaț. Actualele lor pozițiuni sunt extraordinar de puternice și stăpânește valea Moravei. Au însă un defect că sunt înguste și pot fi incunjurate. Se poate constata, că poporul sârbesc s'a urit și-i sâțul de războiu, nu mai opune rezistență și intimdină prietenește trupele noastre.*

ZAIMIS ȘI-A DAT DIMISIA.

Atena. — *Zaimis, votându-i-se neîncredere de către cameră, s'a prezentat în audiență la regele și și-a dat demisia.*

Redactor responsabil: Constantin Savu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 Noembrie 1915.

Și visurile sunt ca florile.

Intr'o noapte cu lună plină, un perisor și un vișinel, sădiți de aceeaș mână unul lângă altul, povesteau în susur de frunze și glasul lor dulce s'auzia peste toată grădina.

Cum stau singură în iatacul ce dă spre grădină le-am auzit povestea întreagă și glasul lor nu l'am putut uita. Povesteau: perisorul cu glas înduioșat și tremurător, măhnit că la cele mai gingașe adieri ale vântului i se scutură rânduri, rânduri, azi ca și ieri și mâne tot așa ca astăzi. Vișinelul neștiutor de soarta ce-l așteaptă, își fremăta cu zburdălnicie frunzele. Florile lui, așa credea, vor trăi de-apururi.

Sărmanul vișinel: nu știa că și el o va păți mai târziu ca și perisorul, florile i se vor ofili, se vor scutura rânduri, rânduri, în locul lor vor crește fructe verzi la început, mai târziu roșii ca sângele, din frunzulițele fragede cărora de-abia le-a crepat mugurul, frunze mari și odată toamna îl va îmbrăca cu haină ruginie și 'n urmă îl vor cădea și frunzele, așa cum i-au căzut floricelele.

Perisorul tăcea acum. Se gândea așa: vel plânge tu frățioare ca și mine... Două, trei zile mai târziu începură și florile vișinelului să se scuture.

Durerea i-a făcut acum pe amândoi să povestească. Și au hotărât să trimită amândoi floricele la floarea de Mirt, să le dea putere să trăiască mai mult, să fie totdeauna albe și frumoase și să nu se vestejească niciodată. Au rugat deci, frumos, pe zburdălnicul zefir, care li se juca cu florile, să ia câteva petale pe aripile lui și să le ducă departe, până la floarea de mirt.

Și au plecat florile pe aripile zefirului, peste câmp ce-și desvăleau cu bucurie comorile, peste păduri pline de răsunetul cântecelor de păsărele.

„La floarea mirtului! Dela ea să cerem puterea vieții, căci ea e cea mai nobilă floare — așa șopteau pe drum — florile ei incunună frunțile frumoase de fecioare.

Și pluteau ușor pe aripile zefirului, floricelele albe

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă. :

Prețuri
moderate :